

ULUSLARARASI CEZA İSTİNABE TALEPLERİNDE HAZIR BULUNMA

THE RIGHT TO BE PRESENT DURING INTERNATIONAL ROGATORY REQUESTS

Güray GÜÇLÜ
Tetkik Hâkimi
Rapporteur Judge

Bir ceza yargılamasında tarafların duruşmada hazır bulunması temel ilkelerdendir. İddia ve savunmanın doğrudan doğruya karşı karşıya gelmesi ve yüz yüzelik prensibinin bir sonucudur. Ceza muhakemesi ilkelerinden olan yüz yüzelik ilkesi, tarafların ve özellikle sanığın ceza davalarında duruşmada hazır bulunmasını, sanığın hakkındaki iddiaların niteliğini ve sebebini doğrudan doğruya öğrenme hakkı bulunduğunu ifade etmektedir.

Oysa uluslararası ceza istinabe işlemleri için hazır bulunma teknik anlamda bünyesinde bazı zorlukları barındırır. Şöyle ki, talep eden taraf bir ceza yargılaması çerçevesinde, başka bir ülkenin yetkili adli mercileri vasıtasıyla bir ceza muhakemesi işleminin gerçekleştirilmesini istemektedir. Bu noktada, talep eden tarafın talep edilen tarafta yapılmasını istediği adli işlemin seyrini ve nasıl yapıldığını temsilcileri vasıtası ile takip etmesi durumu ortaya çıkmaktadır.

Hukuk terminolojisinde “hazır bulunma hakkı” olarak adlandırılan bu işlemde, esasen talep edilen bir adli istinabe işlemine müdahale değil aksine bir gözlem, izleme ve takip ile sınırlı bir hak ve durum söz konusudur.

Uluslararası hukuk mevzuatında hazır bulunma işlemleri 13 Aralık 1957 tarihinde imzalanan Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Avrupa Sözleşmesinin 4 üncü maddesinde yer almaktadır. Bu maddede hazır bulunma hakkına ilişkin olarak “... *Talep edilen Tarafın muvafakati halinde, görevliler ve ilgili kişiler talebin yerine getirilmesi sırasında hazır bulunabilirler.*” şeklinde düzenleme yapılmıştır.

It is an essential principle that parties be present during a criminal procedure. This is due to the direct confrontation of prosecutor and defendant and the principle of “face to face”. The principle of “face to face”, one of the principles of Criminal procedure, means that parties and in particular, the suspect be present during the criminal proceedings and that the suspect has the right to know the nature and cause of the accusation.

In international legal assistance procedures, being present bears some technical drawbacks. Namely, the requesting party wishes to carry out a criminal procedure by means of the competent judicial authorities of another country within the framework of a criminal proceeding. Then, there arises the issue of requesting party's monitoring the proceeding and how it is carried out by the requested party through their representatives.

This process, known in law as the “right to be present” does not intervene in the judicial process that is requested, but is rather a right and situation limited to observation, monitoring and follow up.

The proceedings for the right to be present in the regulations of international law are included in Article 4 of the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters signed on 13 December 1957. Regulation has been made in this Article, with regard to the right to be present, states “Officials and interested persons may be present if the requested Party consents.”

Ülkemiz mevzuatına baktığımızda ise hazır bulunma, 23/04/2016 tarih ve 6706 sayılı “Cezaî Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu” hükümleri içerisinde düzenlenmiştir. Anılan Kanunun 7 nci maddesinin “c” bendinde “*Adli yardımlaşma talebine konu işlemin yerine getirilmesi sırasında hazır bulunma talebinde bulunulabilir.*” ve 8 inci maddesinin “e” bendinde “*Adli yardımlaşma talebine konu işlemin yerine getirilmesi sırasında yabancı adli merciler, Türk adli mercileri*

önünde hazır bulunma talebinde

bulunabilir. Talep, uygun görülmesi

hâlinde yerine getirilir.”

hükümleri yer almaktadır.

Görüleceği üzere, gerek uluslararası mevzuatta ve gerekse iç hukukta talep eden tarafın, icra edilmesini istediği ceza muhakemesi

işlemlerinin yerine

getirilmesinde hazır

bulunma talebi yapma hakkı

bulunmaktadır. Şu kadar ki, talep

edilen taraf, talebin uygunluğuna ve niteliğine göre

bunun yerine getirilip getirilmeyeceği konusunda son sözü söyleme yetkisine sahiptir. Dolayısıyla uluslararası ceza istinabe işlemlerinde hazır bulunma hakkının yerine getirilmesinde asıl yetkili makam talep edilen taraftır.

Yukarıda yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere hazır bulunma hakkı, bir ceza muhakemesi işleminin yerine getirilmesinde talep edilen tarafça verilen izin ölçüsünde bir refakat ve gözlem-izleme faaliyeti niteliği taşımaktadır. Aksi düşünce, talebin nasıl yerine

The right to be present is arranged in Turkish legislation under the provisions of Law No.6706 on “International Judicial Cooperation in Criminal Matters” dated 23/04/2016.

The provisions “to be present during the execution of the proceeding subject to the request for legal assistance may be requested” in subparagraph “c” of Article 7 and “foreign judicial authorities may request to be present during the execution of the proceeding within the scope of the

request for legal assistance, The request shall be

fulfilled if considered appropriate” in

subparagraph “e” of Article 8 are

included in the said law.

In international

regulations as well as

in national law, the

requesting party may

request for presence

during those criminal

proceedings which the

party wants to be executed,

so that the requested party has

the authority to final say, according

to the appropriateness and nature of the request,

about whether the request may be fulfilled or not. Hence,

the requested party is the original authority for fulfilling

the right to be present in international criminal procedures.

As elucidated above, the right to be present bears the

characteristic of accompaniment and observation-

monitoring in so far as granted by the requested party for a

criminal procedure to be fulfilled. A contrary opinion would

mean a right to intervene in how the request is carried

out and that the criminal proceedings is carried out by the

getirildiğine ilişkin bir müdahale hakkı ve söz konusu ceza muhakemesi işleminin talep eden devlet yetkililerince yapılması anlamına gelir ki, bu durumun devletlerin yargı egemenliğinin ihlalini oluşturacağı açıktır.

Diğer yandan, adli yardımlaşma talebinin yerine getirilmesinde görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması Ülkemize hem iç hukukumuz açısından 6706 sayılı Kanunda, hem de geçtiğimiz yıl onaylanıp yürürlüğe giren Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardımlaşma Avrupa Sözleşmesinin Ek 2 numaralı Protokolünde yer almıştır. Görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle gerçekleştirilmesi istenen işlemler, yerine getiren devletin yetkili makam veya mercilerinin yönetimi altında ve bu devletin hukuku uyarınca yürütülür.

Söz konusu yöntemin kullanıldığı durumlarda da hazır bulunma talepleri mümkündür. Bununla birlikte söz konusu istinabe işlemi eğer sesli ve görüntülü iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle yerine getirilse bile, bu işlem talep eden devletin adli mercilerinin yönetimi altında ve bu devletin hukuku uyarınca gerçekleştirilir.

Sonuç olarak, hazır bulunma hakkı giderek artan adli işbirliği taleplerinin yerine getirilmesinde sıkça kullanılan ve yaygınlaşan bir hak ve yetkidir. Bu durum, adli işbirliğinin kalitesini ve güvenilirliğinin artırması açısından önem taşımaktadır. Ülkeler bu taleplere mütekabiliyet çerçevesinde sıcak bakmaktadırlar.

authorities of the requesting state, which will obviously impair the independence of the judiciary of states.

On the other hand, the use of audiovisual communication technique in carrying out requests for judicial assistance has been included in Turkish Law No. 6706 and in the 2nd additional protocol of the European Convention on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters which was ratified and enacted the past year. Proceedings which require the use of audiovisual communication technique shall

be carried out under the administration of the competent authority or organs of the executing state and law of that state.

Requests for the right to be present can

also be made in the use of the above said

method. However, even if the said

judicial assistance process is fulfilled through

the use of audiovisual communication technique, this process is carried out under the administration of the judicial authorities of the requesting state and the law of that state.

The right to be present is a frequent and widely used right and power in carrying out the growing requests for judicial cooperation. This is vital in increasing the quality and reliability of judicial cooperation. Countries are welcoming these requests within the framework of reciprocity.

